

Okeyish

Bi laundry gehienez. Horrela neurtzen genuen azken urteotan atzerriko biren iraupen egokia. Tour bat ezin da beti nahieran diseinatu, noski, baina saiatzen ginen arau hori betetzen eta betearazten. Bi laundry, arropa garbitzeko bi saio baino ez. Ez da egun kopuru jakin bat, birak har ditzake bi aste, hiru gehienez jota. Ezin jakin egutegian zenbat ixka daukazun idatzita –kontzertuko ixka bat, *Hundir la flota* emozional bat bailitzan: demagun bost kontzertu jarraian, bost ixka egutegian: *to-cado y hundido*, transatlantiko bat kaput–.

Garai batean denari baietz esaten genion, gerora gauzak ordenatuxeago egiten saiatu ginen. Edo. Eskarmentua, higadura, estrategia, adina, zer dakit nik. Erran nahi baita *to-cado*-ak eta *agua*-k tartekatzen hasi ginela gure sukaldeko kalendarioetan. Bi laundry. Amerikarren *-ish* atzizkiaren pareko zerbait, erabat zehaztu gabea baina kalkulatzeko bidea ematen duena nolabait. *Infrasoinuak* diskoa grabatzen ari ginela, Coloradon, Jason Livermore ekoizleak halaxe lotzen zituen hitzorduak hurrengo grabaketa saiorako.

— What time tomorrow, Jason?

— Mmmmm.... noonish?

Horixe ba, eguerdi partean edo. Zehaztugabetasun horren gatibu, kirioak dantzan ibiltzen ginen sesioak noiz hasiko zain, kaiola barruan dauden tigreak gu. Ekoizlearen zain, bazkaldu ez bazkaldu zalantzan egoten ginen, Murphyren

legea gailentzen zen arte, noski: hasi zerbait kozinatzen eta orduantxe agertuko zen Livermore jauna, Bad Religionen disko zaharrak birmasterizatzen bukatu zuela eta prest, *Basque* txoro hauek zer dakarten entzuteko. Shit!

Bai, *-ish* atzizkia maite zuen Jasonek, biziki maite, gainera. Edozertarako balio zion, baita nire gitarra jotzeko modu sui generisa –eskasa– deskribatzeko ere. Alegia, toma bat grabatu eta joaldia hobetu nezakeela uste bazuen, halaxe transkriba genezake gure arteko elkarrizketa:

— What do you think, Jason? Should I play it again?

— Mmmmm... it sounds *okeyish* to me. But, do you think you could do it better, Gorka?

Tocado y hundido.

Aizue, Bad Religionen diskoak birmasterizatzetik zetorren, nola irudituko zitzaion ba nire joaldia balekoa? Saia zaitezte gitarra jotzen Brett Gurewitzen ondoren. *Okeyish* sonatzea izango da zuen aspiraziorik gorena, egon ziur!

Onar dezadan, dena den, Jasonek arrazoi zuela: *okeyish* jotzen dut –gehienez ere–. Ez naiz Tom Morello, ezta Aitor Gorosabel ere. Horrek nire ‘Gabezien Teoriaz’ hausnartzerara eramanez denboran zehar. Alegia, dohainek baino, norbere gabeziek erabakitzen dutela batek jotzeko eta are sortzeko duen modua. Niri behintzat hala gertatu zait. Nik musika egiteko modu bat taxutu dut, niri balio didana barruan dudana transmititzeko. Bada, sortzeko molde hori nire gabezien galga gaintzeko asmatu behar izan ditudan estrategiek eraiki dute, nire abileziak baino askoz gehiago. Nahiko garbi daukat.

Nerabezaroan irrati-formula entzuten nuen, erruz. RRVa arrotz zitzaidan eta distortsioarekiko mira berandu loratu zen nigan. Intentsitate baxuko damua daukat horrekiko, azken finean aldagai asko baitago bakoitzak txikitan zer musika entzungo duen ebazteko; normalean ez da norberak guztiz erabaki dezakeen zerbait, jaioterriarekin gertatzen den bezalatsu. Neu nintzen anaia nagusia etxean, eta Lekunberri, zer nahi

duzue esatea, anti-rocka izan da beti, Bidasoatik urruti xamar dago aukeran. Aitak buruz zekizkien bere gazte garaian Espainiak urtero Eurovisionera aurkeztutako kantuak; horretaz aparte, euskal musikaren kanonik estuenaren ezagutza estandarra zeukan eta kitto, etxera ez zen askoz gehiago sartzen. Esan nahi dut jasotako input musikalak, 80etatik 90etarako trantsizio urte horietan, ezin zirela sofistikatuegiak izan nire kasuan. Internet aurreko aroaz ari gara, irakurle millennialik bada. Aitor dezadan orduan: nire *guilty pleasure* zerrenda, egungo talaiatik begiratuta, luzea eta zabala da. Berriki bota nituen izen batzuk elkarrizketa batean eta debatatxoan egon zen Twitterren, benetan ari ote nintzenentz. Bada bai: pop melenga, rap zuria eta kolore bereko stablimentak onartzeko moduko musika beltz urardotua tonaka irentsi nituen, rock gogorra deskubritu arte. Nerd-aren ibilbide-orria jarraitu nuen %100, gelako Mr. Bikain nintzen eta begirada jaisteko joera geratu zitzaidan, betiko, orduko akne basatitik. Irrati-formula entzuteak utziko zuen nigan lorratzen bat, egun kantuak egiteko orduan baliatuko dudana ziurrenik, eragin askorekin gertatu ohi denez, oharkabean. Ez naiz damutzen, denetik ikas daiteke, hau ez da behin ere gelditzen, badakizue. Beharbada domaia izan daiteke orain baloratuko nukeen musika asko bere aroan –hots, kantu horiek irten ziren garaian– galdu izana. Baina horrek orain ez du atzera bueltarik, eta, nahi izatera, klik batera daukagu musika guztia, ez da hala?

Lehenengo muxuak eta lehenengo gitarrak paretsu iritsi ziren nire bizitzara, gauzak zer diren. Metala, trasha... zer ez. Bilaketa prozesu horretan, ordu arte entzuten nuena estaltzeko dezibelio geruzak behar nituen, horixe eskatzen zidan barrenak. Baina gauza bat da entzutea eta oso bestelako bat

Pop melenga, rap zuria eta kolore bereko stablimentak onartzeko moduko musika beltz urardotua tonaka irentsi nituen, rock gogorra deskubritu arte

jotzea. Deskubritu berri nuen estilo horrek teknika eskatzen zuen eta niri beti interesatu zait kantuekin zerbait transmititzea. Ni soinutik, pianotik eta korutik nentorren, eta gitarra-ekin ez nengoen ariketa gehiegi egiteko prest. Maite nuen Megadeth-en *Hangar 18* edo Su Ta Garren *Mari*, baina zaillegia zen dena nik jo ahal izan eta ondo pasatzeko. Sepultura edo Pantera itzelak ziren, baina ni ez nintzen kapaz inondik inora horrela abesteko.

Halaxe heldu ziren 1992ko sanferminak. Hamabost urte bete berri, Roncalesan Iruñeratu ginen lagun kuadrilla. Auto-bus estazio zaharraren ondoan kasete piratak saltzen zituzten postutxo batzuetan. Zinta horien azalak zuri-beltzeko fotokopiak izaten ziren. Gehienak nik irratian entzuten nituen arrakasta hortera horiek ziren, baina bazen salbuespenik. Multzo horretako batek atentzioa eman zidan berehala. Fotokopiatutako azal ilunean haur jaioberri bat ageri zen, piszina baten barruan dolar baten atzetik igerian. *Nevermind*, Nirvana. Hura erosi eta ondoko banketxe baten loreontzi erraldoi batean ezkutatu nuen. (Bero egiten du uztailean eta enbarazu egiten zuen praktako poltsikoan gau osoan kasete bat eramateak. Plastikozko kutxaren erpinek min ematen zuten.) Horrexegatik ezkutatu nuen *Nevermind*-en kopia hura, eta gauzak zer diren, banketxe baten atariko loreontzia izan zen nire kutxa-gotor inprobisatua. Jarauta kalera joan ginen jarraian, festara, eta Zaldieroaren Katxi, Kaña eta Zuritorekin ordu batzuk igaro ondoren, etxerako autobusa hartzeko ordua heldu zen. Loreontzitzarrera gerturatu nintzen, urduri, norbaitek zinta lapurtu ote zidan beldurrez. Zorionez han jarraitzen zuen: txakur urduri batek hezurra nola, halaxe atera nuen kasete lohituia lurpetik.

Une horretan ez nekien TDK horrek musika ulertzeko leiho erraldoi bat irekiko zidanik, baina hala izan zen: okeyish jotzen dugunontzat grial saildua zen hura. Beti egongo naiz zorretan Seattle eta Iruñea batu zituen kointzidentzia horrekin. Ez dut esan nahi Cobainek egiten duena erraza denik inondik ere, baina bai erakutsi zidan hiru akorde behar

bezala lerrokatuta eta jarrera dosi egoki batekin posible dela zure ezinegona okaztatu eta hurkoarekin konexio hautsezin bat lortzea. Hedabideek grungea deitu zioten horri, baina nik punkaren lehendabiziko legea ikasi nuen sanfermin horietan: egizu zerorek, egizu zure modura; edo bestela esanda: nola jotzen duzun gutxienekoa da, egiten duzuna barrutik irtendakoa bada. Bi urte falta ziren Berri Txarrak sortzeko eta beste hamazazpi Chicagora bidaiatu eta Nirvanaren ekoizle izandako Steve Albinirekin disko bat grabatzeko (*Payola*, 2009). Nork esango. Hamaika kantu grabatu genituen bertan... eta bi laundry egin, gehiago ez.

Anbizio apur bat beharrezkoa da Steve Albinirekin grabatzeko. Loiuraino eraman behar zaitu norbaitek (garesti ateratzen da bi astez autoa parkinean uztea); prest egon behar duzu ediziorik –ordenagailurik– gabe grabatzeko; Chicagoko hotza hezurretan sufritu ondoren Gasteiz Kordoba irudituko zaizu. Baina, trukean, putokasorik egin ez dizun *El País* egunkarian zure taldearen izena ager daiteke urte batzuk beranduago, alboan *terrorismo*, *suspensión* edo *vascuence* bezalako hitz itsusirik irakurri behar izan gabe (Albiniri berari egindako elkarrizketa batean). Trukean, bere garaian inor gutxik ulertu zuen soinu gordinak diskoaren alde egingo du denborarekin, eta Roadrunner zigilu mitikoaren katalogoan euskarazko ale bat agertuko da, XXIV. mendeko arkeologo eta filologo gozamenerako. Irudika dezaket euren harridura, diskoko lehendabiziko hitza *Etxepare* dela deskubritzen duten unean, zer eta *Folklore* izeneko kantu batean. Ez horregatik, etorkizuneko ikertzaileok. Eta, ikasketa prozesu etengabeko horretan, barneratuko duzu ekoizle bakoitzak musika ulertzeko bere modua daukala eta leku berrietara irits zaitezkeela elkarlan horri esker, zure kantuak beste norbaiten eskuetan jartzeak dakarren errezeloari aurre eginez gero. Horregatik aldatu izan dugu ekoizlea ia diskorik disko, ikuskera ezberdinetatik gehiago ikasteko. Finean, artista gisa hazteko nahia da anbizioa: koldarrik ausartenaren determinazioa.

Bada, anbizioaz eta lanaz gauza asko esan daiteke egun, baita euskal musikan ere. Talent showek eta sare sozialek lehendabizikoa lehenetsi dute bigarrenaren gainetik, nahiko begi-bistakoa da hori. Kontua ez da hainbeste artista izatea, kontua da famatua izatea. Baina ez dut haritik tira egingo, patetiko agertzeko biderik laburrena baita belaunaldi berriei buruz hitz egitea; erdipurdiko analista naiz, gainera.

Gure inguruan, berriz, zentzu peioratiboa izan du ia anbizioak, eta, musikaria bazara, lana egin bai, baina komeni da gehiegi ez nabarmentzea. Porrotari beldurra egon daiteke horren atzean, nagikeria, utzikeria, denbora falta, ezina, harrotasuna eta harrokeria nahasteko joera... batek daki. Edo, besterik gabe, musikaren mundua ulertzeko beste modu sosegatuago bat. Baina nago gure hedabideek izan dutela zeresanik mito horiek gogamen kolektiboan iltzatzeko orduan. Edo beharbada laurogeiko hamarkadako logika aplikatzen jarraitzen dugu hainbat alorretan.

Hemen bi gurpiltxo gehigarriak sekula kendu gabe bizikletan ibiltzea da ohikoena. Horietaz libratu eta sorkuntzatik bizitzeko hautua egitea ez da prentsa onekoa, batez ere zure asmoa gauzatzea lortzen baduzu. Outsiderren epika zaharra nahiago. Ogibide 'normalari' esker hilero 1.500 € bermatuta izan eta gero musikan (literaturan, antzerkian...) jauzi mortalak egiten dituen egilea gurtzea, zenbatetan ikusi ote dugu. Zilegi eta errespetagarria, noski. Historikoki eurenak dira «urteko obrak» gure hedabideetan. *Infra*-tik aritzeak horixe dauka onetik, periferian jar daitekeela fokua inongo industria edo lobbyren presiorik gabe; berezko joera izaten da gainera, *irten* egiten zaigu proposamen txikiekiko mira hori. Baina ertzaren ertzari toki egitea txalotzekoa

Komeni da ez ahaztea kultura subalternoa dela gurea, dena dagoelako egiteko beti, inork ez duela gure alde ezer egingo, etengabe gabiltzala azken poxpoloarekin jolasean

den bezala, nago batzuetan ahaztu egiten ditugula bestelako irizpide batzuk, sistema kultural erkin bati itsatsita doazenak. Esate baterako, euskarazko erreferenteen urritasuna, egoera soziolinguistikoa, euskarazko kulturaren kontsumo datuak (euskaradunenak zein euskaraz ez dakitenenak), transmisioa eta abar. Betikoa, gainetik kendu ezin dugun testuinguru anormal astun hori. Komeni baita ez ahaztea kultura subalternoa dela gurea, dena dagoela egiteko beti, inork ez duela gure alde ezer egingo, etengabe gabiltzala azken poxpoloarekin jolasean. Nahiz eta batzuek euskal mainstream bezalako oximoronak darabiltzaten. Nahiz eta normalizazio linguistikoa zerutik erori izan balitz bezala sortzen duten hainbat artista berrik. Ez da alarmismoa, 2020 bezpera da. Entzule aktiboak behar ditu gure hizkuntzak eta horretarako denetik behar dugu: ertza eta ertza ez dena. Testuinguruak dena kutsatzen du, baina; horregatik ez du balio komeni zaigunean ahaztu eta bestetan lehen lerroa ekartzeak.

Amateurraren profesional bezala daude gure bazterrak, eta alderantziz. Batak ez du bestea kentzen eta denon ekarpena da beharrezkoa. Paradoxikoki, honetaz bizitzeak ez zaitu automatikoki profesional bihurtzen, eta asko dira honetaz bizitzeko hautua/aukera gauzatu gabe oso modu profesionalean jokatzeko dutenak. Zintzoki sortu eta entzulea errespetuz tratatzea da gakoa. Ni musikarengatik eta musikarentzat bizi izan naiz gitarra hartu nuen une beretik; alta, bosgarren diskoarekin erabaki nuen nire ogibidea utzi eta, musikarengatik eta musikarentzat bizitzeari utzi gabe, musikatik bizitzen saiatzea, talde gisa zailtzen jarraitzeko bide bakarra zelakoan. Atzizki aldaketa horrek dena aldatzen du, manifestu bat da berez.

Erabaki horrek ahalbidetu zuen bertan goxo horri aurre egin eta Euskal Herritik kanpo sarriago jotzen hastea. Azken hamarkadan hiru kontzertutik bi euskararen eremu naturaletik kanpo ematen genuen. Inguruko musikari askok, are orduko gure lantaldekoek ez zuten ulertzen. Ez daukat ahazteko nire talde kuttunenetako musikari batek esandakoa:

«Azkenean zein irteten da irabazten eta zein galtzen? Zuk kilometro pila egiten duzu, gastu guztiak zure gain. Taberna beteta tabernaria pozik eta zu esku hutsik etxera beste kilometro pila eginda. Ez du merezi». Gaizki ulertutako beste 'kilometro zero' bat. Domaia da.

Baina bai, askorentzako hobe musikaria musikatik bizitzea salbuespen izaten jarrai dezala, zer gerta ere. Laboa medikua zen... gaixoak gu. Doctor Deseoko Francisek esana da: «Vivir de la música es fácil, sólo hay una condición: no ser el músico».

Kolegen arteko mira izango da beharbada, baina euren proposamenaren alde anbizio minimo batekin lan egiteko prest dauden taldeei (idazleei, margolariei...) diet errespetua, lehenik eta behin. Sorkuntzaren artisautza, estiloen gainetik. Sortzailearen ofizioa duintzeko modu eraginkorra baita hori. Hautu horrek jarrera bat uzten duelako agerian, errespetu osoa eta miresmena sorrarazten didana.

Rock and Roll High School Ramonesen kantu baten izenburua besterik ez da, berez ez dago eskolarik rock musikari izateko. Bidean –errepidean– ikasten da, non bestela. Baina ofizioaren inguruko ohar pare bat idatziko ditut, interesatzen zaionik balego.

Diru-sarrerei dagokienez, jauzia emateko zalantzatan bazabiltza, hemen tutorial llabur bat. Bost iturri ezberdin daude:

- Kontzertuak: zuzeneko saioetatik jasotzen duzuna. Izan daiteke udal batek kontratatuta edo jaialdi-areto pribatu batek ordainduta. Ezinbesteko gaztetxeak ere hor daude. Zenbat jende sartzen duzun, horixe gutxi-asko zure katxeta (hori aplikatzen dakieke atal guztiei, azken batean musikariaren paradoxa horixe da: entzulea dela zure 'nagusia', baina edozein momentutan nagusi horrek bota egin zaitzakeela eta gainera ez dela ideia ona ugazaba kontent uzteko helburu hutsez lan egitea). Diru-iturri nagusia eta askotan bakarra da hau.
- Diskoak: ateratzen dituzun diskoen salmentatik jasotzen duzuna. Ordaintzen duen diskoetxe batean bazaude,

zorionekoa zu, ez da-eta hain ohikoa; orduan adostutako royalty bat jasoko duzu aldian behin. Autoekoizpena da beste bidea, geroz eta sarriago ikusten dena. Lan-karga izugarria, baina bitartekaririk ez eta, ondorioz, askatasun osoa eta mozkin handiagoa.

Bi iturri ezberdin: fisikoa eta digitala. Fisikoak sal daitezke disko-dendetan, zuzenekoetan, online dendetan, euskal taldeok Durangoko Azokan... Formatu ezberdinak daude, hala nola CDa (etengabeko gainbeheran), biniloa (gorakada izan duena baina gaur-gaurkoz oraindik CDaren azpitik dagoena), kasetea, eta abar.

Digitalak, aldiz, kantu solteengatik edo disko digitalengatik jendeak ordaindutakoak (iTunes, Bandcamp...) gehi zure taldearen edukiek plataforma digitaletan entzunal-diengatik, bisitengatik edo publizitatetik sortzen dutena: YouTube, Spotify... Gaur egun, salmenta fisikoa geroz eta urriagoa den aldetik, etekin digitalak oparagoak dira. Gure mailan, baina, ez du askorako ematen.

- Merchandisinga: oro har zure taldeko kamisetak edo saldu nahi duzuna. Zuzenekoetan saldu ohi da normalean, baina baita webgunearen bidez edo sare sozialen bitartez (online salmenta).
- Egile-eskubideak: egileak kopuru bat jasotzen du, teorian (galdu egiten naiz apur bat gai honekin), kantua erreproduzitzen den aldiro, beti ere kantua egile-eskubideak kudeatzen dituen erakunderen batekin erregistratu badu (ezagunena SGAE). Kudeaketa hori iluna, lausoa, injustua, abusiboa eta kontrolatzen zaila izan daiteke askotan, nahiz eta sasimonopolio horren alternatibek oraindik ez duten lortu egile-eskubideen diru-bilketa behar bezala bermatzerik. Editorial bat egon daiteke tarteko ala ez. Aukera dago Creative Commons edo Copyleft bezalako bidez eskubide horiei ezetz esateko, norberak sortutakoa libre utzita, kasu horretan etekinik lortu gabe. Bestela, teorian egile-eskubideak dagozkizu zure kantu bat zuzenean jotzen den aldiro (zure taldeak edo beste

edonork), hedabideetan jartzen denean eta fabrikatu-saltzen den disko bakoitzeko... Hiru hilabetero izaten dira likidazioak.

AIE (Hegoaldean, Sociedad de Artistas Intérpretes o Ejecutantes de España) erakundeak ere irabazi urri batzuk banatzen ditu.

- Diru-laguntzak: erakunde publikoen diru-laguntzak: atzerriko birei laguntzak (Etxepare Institutuak banatzen dituenak, esaterako), proiektu jakin bati emandakoak, eta abar. Mundu bat.

Horietaz gain, badira beste iturri batzuk, baina ez dira aurrekoak bezain ohikoak nik dakidala behintzat, hala nola:

- Sariak (?).
- Publizitatea / *Endorsement*-a: zure kanturen bat marka bati saltzea. *Endorsement*-a, aldiz, marka batentzako zure irudia jartzeko prest zaudenean. Izan daiteke musika-tresnak doan edo merkeago jasotzearen truke (ohikoena), edo ikusgarritasun handiko artista bazara (like edo follower asko), bestelako marka batzuen publizitatea egitea diru truk: jantziak, perfumeak...

Gainera, Intermittence delakoa dago: Iparraldean bakarrik, Frantziako Estatuak musikariei ordaintzen dien soldata moduko bat da, betiere urtean kontzertu kopuru jakin bat eman eta deklaratzeko baduzu. Hegoaldean ez dago halakorik.

Ez dakit baten bat ahaztu dudan, beharbada egongo da beste zerbaite, edo ez dut ezagutzen edo ez dut gogoan, barkamenak alde aurretik. Ez dakit ere beste diziplina artistikoetan zertan den afera, ondo legoke jakitea.

Zilegi da, noski, diru-iturri horietako baten bat –edo denak– errefusatzeko. Boutade bat ere bai, nola begiratzen den, seguraski denak beharko baitituzu musikaz bizi ahal izateko; hortik atera beharko duzu zure hileroko soldata eta, lagunok, musikariok ere egunean hiru aldiz jateko ohitura txarra daukagu, batzuek haurrak izan eta fakturak pilatzekoa ere bai. Ziurrenik, horietako bati muzin egiten badiuzu, beste

ogibide bat daukazulako da, musika zuretzako hobby bat delako, diru-sarrera estra bat. Musikazale askoren kasua da eta, berriz diot, hortik pasatakoa nauzu.

Horregatik, barre gaiztoa irteten zait ikusita nola txunditzen den asko artistaren batek esaterako egile-eskubideak kudeatzen dizkion erakundetik irten dela lau haizeetara zabalitzen duenean. Koherentzia tapaki txikiegi bat bezalakoa dela dio esaera zaharrak: hankak estali nahi badituzu, soina airean utziko duzu halabeharrez eta, alde erantziz, gorputza tapatzen saiatzen bazara hanka-puntak bistan izango dituzu, hotz. Ziurrenik inor ez gara libratzen. Norbera aske da erabakiak hartzeko, baina berriz diot, batzuek iraultza ikusten duten tokian, nik gehiago ikusten dut pribilegio bat, estutasun berezirik ez duen norbaiten apeta, musikariaren ofizioari mesede eskasa egiten diona, bidenabar.

Zilegi da, noski,
diru-iturriak errefusatzea.
Baina batzuek iraultza
ikusten duten tokian,
nik gehiago ikusten
dut pribilegio bat,
estutasun berezirik ez
duen norbaiten apeta,
musikariaren ofizioari
mesede eskasa egiten
diona, bidenabar

Herri txikia baita gurea, kritika biszeralaren kaltetan, esanen nuke. Hemen gerta dakizuke disko baten aurkezpen prentsaurrekora joatea beren beregi taldeko abeslaria zoriontzera, diskoa asko gustatu zaizulako. Demagun Albinirekin grabatutako lan bat. Denboragarrenera, ez jakin zergatik, zoriondu zenuen talde horren aurka artikulu bat idazten duzu, silogismo merkez betea, non eta abeslari horrek idazten duen aldizkarian bertan. Suerte txarra da, baina gerta dakizuke, artikulua dagoeneko aldizkarira bidalita duzula, argitaratzeko bezperan, abeslari horrekin berarekin topo egitea, demagun Gasteizko Aldapa kafetegian. Herri txikia da gurea. Gerta dakizuke idazterakoan izan zenuen ausardiarik ez izatea

abeslariarekin parez pare topatu zarenean eta isilgordean ez aipatzea artikulu itsusi bat daukazula zure gmaileko *Sent* atalean, zerrikeriaz jositakoa. Faltsukeriagatik batek, ezjakintasunagatik besteak, gerta dakizuke honetaz eta hartaz hitz egitea enkontru horretan, barre artean gogoratzuz nola jo zenuen bibolina abeslari horren beste proiektu batek gonbidatuta, poesia tarteko, nola ezagutu zenuten elkar Alemaniako G-20ren kontrako jaialdi hartan. Halakoak. Ez da oso probablea, ez da oso agradablea, baina gerta dakizuke, herri txikia da gurea eta zenbaitetan egoa zaila da kontrolatzen, denoi pasa zaigu noizbait.

Berri Txarrak-en publikoa gentrifikatu egin dela irakurri nuen beste behin. Arrazoia? Bob Marleyren *Redemption Song*. Utzi azaltzen: Parisen izan ginen 2015eko neguan, Fresnesko kartzelako gizonezko presoentzat kontzertua jotzen. Berriki komiki bat atera da programa eder horren inguruan (*Symphonie carcérale*, Romain Dutter eta Bouqué egile frantse-sena, ondo legoke norbaitek euskarara ekartzea, bidenabar!). Gure kantuekin amaitu ondoren, otu zitzaidan Marleyren doinu hori beharbada ezagun egingo zitzaiola preso askori eta polita izan zitekeela hura denon artean abestea, bis modura. Musikak eman didan unerik berezietakoa izan zen zinez. Hunkigarria eta gogorra aldi berean, kontzertua amaituta eurak ziegara itzuli zirelako eta gu, aldiz, furgonetara. Baina kantuak iraun bitartean ez zen besterik izan, musikak kolorez bete zuen leku gris eta ilun hori. Bada, handik aste gutxira Madrilgo Joy Eslavan jo genuen. Fresnesko pasadizoa gogoratu nuen mikrofonotik eta berriz ere *Redemption Song* jotzea erabaki nuen (gutxitan jotzen dut kantu hori). Hala iriten, momentuko burutazioa izan zen. Bada, antza denez hori ez zen ondo egon kritikariarentzat. Fresnesen bai, Joy Eslavan ez: gentrifikatu egin da zure publikoa, esaldi okurrenteegia da idatzi gabe uzteko, zinez ulertzen dut, *mola*. Gogoratu egin beharko zaio bati baino gehiagori, dena den, Madril beste kartzela bat izan dela urtetan euskal musikariontzako.

Bilerara berandu iritsi eta aurrekoena entzun gabe iritzia ozenegi botatzen duen morroia dakarkit gogora. Vallecasko Jimmy Jazz tabernan jo genuen estreinakoz Madrilen, hamar lagunen aurrean; azkenekoan 7.000 lagun batu genituen WiZinken (Palacio de los Deportes zena). Tartean, tamaina guztietako aretoak pasa ditugu, hamabost bat bai: lana, lana, lana eta lana. Hainbat debeku eta mehatxu ere bai. Ezizenarekin ere jota gaude Estatuko hiriburuan. Horixe gure gentrifikazioa. Enfin, herri txikia da gurea, baina *nevermind*.

Bukatzer a noa. Talde bat sortzea botila batean mezu bat sartu eta itsasora botatzea da. Horregatik harritzen nau oraindik beste norbaitengana iritsi dela ikusteak, gauza handia da mirari txiki hori. Uste dut euskaraz abesteak munduan kokatu eta katebegi bihurtzen zaituela, engranaje zahar baten pieza txiki bat, tirriki-tarraka aurrerantz doana. Eta hor, denon ekarpena da ezinbestekoa, asmatu beharko dugu azken pox-polo horrekin zuzi berriak pizten.

Hizkuntza inportantea baita, batez ere esateko zerbait dagoenean. 🍷